

პავლე

რწმენა, რომ ღმერთის წინაშე ყველა ადამიანი თანასწორია, ყოველთვის არსებობდა,

თუმცა ეს რწმენა უმეტესად თეორიულად იყო ასახული კონკრეტულ რელიგიურ საკითხებში. თანასწორობა - ღვთის მიერ ადამიანის სახედ თავის შექმნას ეფუძვნება , აგრეთვე იმ ფაქტსაც, რომ ღმერთმა ადამიანთა მოდგმის ერთადერთი წინაპარი შექმნა, რაც გვაძლევს შესაძლებლობას უარვყოთ ადამიანთა რასობრივი უთანასწორობა. ეს იდეოლოგია ყველაზე კარგად ჰქონდა გააზრებული პავლე მოციქულს. მას ესმოდა ტოლერანტობის იდეა და ფიქრობდა, რომ ქრისტიანებს არ უნდა განეკითხათ ის ადამიანები, რომლებიც უარს ამბობდნენ ქრისტიანულ აღმსარებლობაზე.

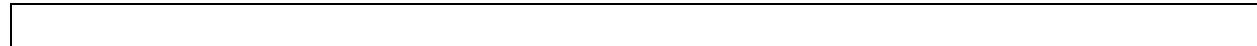
პავლე ყველა ადამიანში ხედავდა პოტენციურ ქრისტიანს, რადგან მისი აზრით სინდისის ხმის მოსმენა ყველა ადამიანს შეუძლია, განურჩევლად მისი რელიგიისა თუ კულტურული გარემოსი. (პავლე მოციქული 2014, 71) იმ პერიოდში იუდეველები ფიქრობდნენ, რომ იესო ქრისტე მხოლოდ მათი ღმერთი იყო, პავლე მკვეთრად დაუპირისპირდა ამ პოზიციას და ამტკიცებდა , რომ უფალი წარმართების ღმერთიცაა. „რჩეულობა პავლესთან აღარ არის დაკავშირებული ებრაელებთან, არამედ რწმენის მეშვეობით ამ ახალ ცხოვრებაში მონაწილეობასთან, ნებისმიერი ერის, სქესისა თუ სოციალური სტატუსის ადამიანის მიერ ქრისტეს მადლის მიხედვით “ (პავლე მოციქული 2014, 74). აღსანიშნავია ის ფაქტი , რომ სხვა მოციქულებისთვის წინდაცვეთა წარმოადგენდა ღმერთთან ისრაელის კავშირს, პავლე კი ღიად ეწინააღმდეგებოდა ამ ფაქტს . პირველად დაპირისპირება ამ საკითხთან დაკავშირებით პავლეს მოუხდა, რის გამოც ჩატარდა იერუსალიმში სამოციქულო კრება , პავლეს პოზიციის მიხედვით , როდესაც დედამიწაზე უკვე არსებობდა იესო ქრისტე, აღარ იყო საჭიროება მოსეს რჯულის წეს-ჩვეულებების დაცვის, პავლეს ამ მოსაზრებას დაეთანხმნენ სხვა მოციქულებიც და ამის შემდეგ დაიწყო ქრისტიანობის ახლებური ქადაგება. მან სიმბოლურ-მეტაფორულად , ანუ უფრო ღრმად, ვიდრე უხეშად მატერიალისტურად, გაიაზრა წინდაცვეთა, როგორც ცოდვებისგან განშორების ნიშანი, ანუ გულის წინდაცვეთა და რადგან ნათლისღებაც სწორედ ამ სემანტიკას ატარებს, ამიტომ წინდაცვეთის ტრადიცია ზედმეტი ხდება. (პავლე მოციქული 2014, 72)

ეპისტლე რომაელთა მიმართ არის პავლეს ერთ-ერთი ეპისტოლე თოთხმეტთაგან. ამ წერილით მოციქული მიმართავს რომაელებს იმ განზრახვით , რომ რომი გადაიქცეს ქრისტიანული მესიის ერთ-ერთ ცენტრად დასავლეთში. რომში ჩასვლამდე პავლეს მიზანია დარწმუნდეს იმაში, რომ რომაელი მმები მისი თანამოაზრები არიან ხსნის ერთსა და იმავე გზის აღიარებაში, ყველასათვის, იუდეველთა თუ წარმართთა მიმართ . შესაბამისად ამ ეპისტოლეში პავლე

გარკვევით უსვამს ხაზს იუდეველების და წარმართების თანასწორობას. „განა ღმერთი მარტო იდეველთა ღმერთია ? განა წარმართებისაც არა ? დიახ , წარმართებისაც არის “ (პავლე მოციქული 2014, 82) „ ღვთის მადლით არიან მოწოდებულნი იუდეველიც და წარმართნიც, თუ ასეა რაღა ვთქვათ ? ნუთუ უსამართლობა ღმერთთან ? არამც და არამც “ (პავლე მოციქული 2014, 92)

პავლე მოციქული მოწმუნებს ცხოვრების ისეთ წესს აკისრებს რომელიც შეესაბამება ღვთის შვილს. მოუწოდებს მათ რომ იყვნენ რწმენაში ძლიერნი, მაგრამ მოკრძალებულნი თავიანთ სუსტ თანამომმეებთან, მიბაძონ ქრისტეს სიმდაბლესა და თავგანწირვაში.

უდიდესია პავლე მოციქულის ეპოქალური დამსახურება ქრისტიანულ მოძღვრებაში, ზოგადად რომ შევაჯამოთ პავლე მოციქულმა ერთმანეთისგან გამიჯნა რელიგია, ტრადიციები და წეს-ჩვეულებები. მისი ეპისტოლეს მნიშვნელობა ქრისტეს მსოფლიო ეკლესიისთვის განუზომელია, იგი შეიცავს რწმენის შესახებ ქრისტიანულ მოძღვრებებს - ნათლად გვისახავს გადარჩენის ერთ-ერთ სრულყოფილ გზას. პავლეს დამსახურება სწორედ ის არის , რომ დღეს ქრისტიანობა მსოფლიოში ცნობილი რელიგიაა და რომ იგი გახდა გლობალიზაციის აქტი. მთელი სამყარო მეტაკლებად გაერთიანდა ერთი იდეის, რელიგიის ქვეშ, რაშიც უდიდესი წვლილი პავლე მოციქულს მიუძღვის.

პავლე ტრადიციულად მე-13 მოციქულად იწოდება და ეს შემთხვევითი არ არის. მისი ღვაწლი თუ არ აღემატება სხვა მოციქულებისას, არ ჩამორჩება მაინც. მას ქრისტე ესმოდა არა როგორც იუდაიზმის აღმონაცენი, არამედ კოსმიური ძალა, რომელმაც მთელი სამყარო შექმნა. უნდა აღინიშნოს, რომ ეს სხვა მოციქულებთან ასე გამოკვეთილად არ ჩანს. რჯული და რწმენა მართალია ერთმანეთთან კავშირშია, მაგრამ რწმენა მაინც უფრო მნიშვნელოვანია. „რწმენით მართლდება კაცი, რჯულის საქმეთაგან დამოუკიდებლად“. (პავლე მოციქული 2017, 82) რწმენა გვახლოებს უფალთან და უზრუნველყოფს ჩვენს „გამართლებას“ ღმერთთან. პავლე ამბობს, რომ რჯულის საქმეებით ეს შეუძლებელია, ვინაიდან რჯულით შეიცნობა ცოდვა. ეს, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს იმას, რომ ის უარვყოთ, ან მას რწმენა დავუპირისპიროთ. რაც ჩვენ გვევალება, რჯულის რწმენით გამტკიცებაა. განსხვავებით რწმენისგან, რჯულს ადამიანში არსებით ცვლილებების გამოწვევაც არ ძალუმს. რჯული უბრალოდ კრძალავს ცოდვას, რწმენა კი ცოდვის მიმართ მიდრეკილებას სპობს, რაც მის

აღმოფხვრას უზრუნველყოფს. ის ერთგვარი მომზადებაა, მომზადება იმ ჭეშმარიტებისთვის, რაც იესომ მოიტანა. მოციქულის აზრით, რჯული ხორციელ ცხოვრებასთანაა დაკავშირებული, იმიტომ, რომ ის არის ხორციელი ზრახვების ასრულების სურვილი, ხოლო რწმენა, შეიძლება ითქვას, სულიერების გამოხატულებაა. ადამიანი მიდრევილია ცუდისკენ. მან მართალია იცის, რომ ცუდს აკეთებს და არ სურს ასე იყოს, მაგრამ წინააღმდეგობის გაწევას ვერ ახერხებს. თითქოს გახლეჩილია და მასში რაღაც სხვა ძალა იბრძვის. სწორედ ამ ზემოქმედებას უწოდებს პავლე ცოდვის რჯულს. „კეთილის გაკეთება მსურს და ბოროტი გვერდით მიწევს.“ (პავლე მოციქული 2017, 88) ხორციელი ფიქრებს პავლე აშკარად ღვთის მტრობად მიიჩნევს. ის თვლის, რომ სწორედ ხორციელი ცხოვრების შედეგია ის, რომ ჩვენში ცოდვა ისადგურებს. ერთადერთი საშუალება, რომელითაც ცოდვის რჯულისგან განთავისუფლება შეგვიძლია, ქრისტეს რწმენაა. ცოდვა სიკვდილის საფუძველია, ამიტომ ცოდვის განადგურებით, თავისთავად, სიკვდილიც ნადგურდება. თუ ქრისტეს მივიღებთ რწმენით და ჩვენში შემოვუშვებთ, ეს ნიშნავს იმას, რომ მის მადლთან ვიწყებთ ურთიერთობას. ეს მადლი კი გადრაგვემნის და გვეხმარება ზემოთ ნახსენები ცოდვის ძალის დამარცხებაში. ეს ის დახმარებაა, რომელიც ჩვენ აუცილებლად გვესაჭიროება და რომლის გარეშეც, დამოუკიდებლად, ცოდვის რჯულთან გამკლავებას ვერ შევძლებთ. უნდა აღინიშნოს, მადლის გარდამქმნელი მოქმედება არ არის პრივილეგია რომელიმე რელიგიის, რასისა, სქესისა თუ ასაკის ადამიანისათვის. ის ყველაზე თანაბრად ვრცელდება ვინც მოინდომებს. შესაძლოა სწორედ ამიტომ მიიჩნევს პავლე თავს წარმართების მოციქულად. ამის მიზეზი კიდევ ისაა, რომ პავლესთვის სამყაროს შემქმნელი უნივერსალურია, შესაბამისად შეუძლებელია ის წარმართებისთვისაც არ იყოს. აქიდან გამომდინარე მათ ისეთივე უფლება აქვთ დაეუფლონ ქრისტეს მოძღვრებას, როგორც მაგალითად იუდეველებს.

ქრისტიანობა არ ეკუთვნის ერთ რომელიმე ერს, ის საყოველთაოა. იგი კოსმოპოლიტურია. მისი უნივერსალიზმი თავისთავად გულისხმობს თანასწორობასაც. თანასწორობა არ ვრცელდება მხოლოდ ქრისტეს მოძღვრებასთან წვდომაში. იგი სხვა შემთხვევებშიც ვლინდება. მაგალითად: ცოდვილი ადამიანი ვერ გამართლდება მარტო იმიტომ, რომ იგი იუდეველია. მნიშვნელობა არააქვს იმას, თუ რა რელიგიის და რჯულის არის ადამიანი, ქრისტე მას რჯულით კი არ შეაფასებს სამსჯავროზე, არამედ სინდისით. ღმერთისთვის არ არსებობს მიკერძოება. უფალი ყველას თავისი საქმეების მიხედვით მიუზღავს. ასევე არ შეიძლება რწმნება მისი გამოხატულებით გაიზომოს, მთავარია ის მის გულში იყოს. უნივერსალიზმის და თანასწორობის საფუძველი ბუნებითი რჯულია, რომელიც ერთია მთელი კაცობრიობისთვის. სწორედ ეს ბუნებითი რჯულია ის, რაც ეხმარება ადამიანს კარგის და ცუდის გარჩევაში. თუ ადამიანი ამ კარგს მიყვება და რჯულის კანონებს

ასრულებს, ის შესაძლოა წარმართი იყოს, მაგრამ უფალთან მაინც გამართლდება. ეს ლოგიკურიცაა იმიტომ, რომ ადამიანი შესაძლოა ისმენდეს ქადაგებებს, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ იგი აუცილებლად დაიცავს სჯულის კანონებს და ბოროტს აღარ იქმნს, ან თუნდაც სხვას არ კანკითხავს. აღსანიშნავია, რომ განკითხვა ცოდვის ტოლფასია. დასკვნის სახით ვიტყვი, რომ პავლე მოციქული აშკარად გვიჩვენებს ქრისტიანობის საყოველთაობას და მისგან განუყოფელ თანასწორობის პრინციპს. ის ქრისტეს რჯულის ერთ-ერთ ყველაზე ძლიერ დამცველად და გამავრცელებლად გვევლინება.

პავლე-ცნობილი როგორც ქრისტეს მე-13 მოციქული, იესო ქრისტეს რწმენის მატარებელი და გამავრცელებელი. ის იყო ადამიანი, ვინც ყველაზე მკაფიოდ გაიაზრა იესოს უნივერსალიზმი, მისი ქადაგების მისის უნივერსალობა. პავლეს მთავარი მიზანი იყო დაენახებინა, რომ ქრისტე არის უნივერსალური მესია, ღმერთის განუყოფელი „რეალია“, ფუნდამენტური, მარადიული, უსასრულო, ღვთიური...

თავდაპირველად, პავლე იყო ქრისტიანების მდევნელი, გულმხურვალე ფარისეველი. ეკლესიის ტრადიციის მიხედვით პავლემ გაიგონა როგორ დალოცა სტეფანემ ის ხალხი, რომელიც მას ქოლავდა და შესაძლოა სწორედ აქედან დაიწყო მისი შინაგანი ბრძოლა. თუმცა, გადამწყვეტი როლი მაინც თეოფანიამ შეასრულა, გამოცხადებამ, როდესაც „ხმამ“ უთხრა პავლეს : „ სავლე, სავლე, რატომმდევნი მე? მნელია შენთვის ეკალზედ წიხლის რტყმა? „ (პავლე, 2014, 70)

„ეკალზე წიხლის რტყმა“ ჭეშმარიტებასთნ ბრძოლის შედეგად მიღებული სინდისის ქენჯნის მეტაფორაა. დროთა განმავლობაში ღმერთის სიბრძნე და სიტყვა ძველ ალთქმაში გაიგივდა პავლეს მეტყველებაში. ის კოსმიური ძალა, რომელმაც შექმნა სამყარო და მესია ერთი გახდა მისთვის. და თუ ის სამყაროს შემქმნელია, მაშინ არ შეიძლება, რომ ის წარმართებისაც არ იყოს. სწორედ ამიტომ, პავლემ გაშალა ეს ქადაგებები და დაიწყო არამარტო ქრისტიანებისთვის, არამედ წარმართთათვის ქადაგებაც.

პავლეს ღრმა რწმენით ქრისტიანობა თითოეული ადამიანისთვისაა, იქნება ეს ბერძენი, წარმართი, იუდეველი თუ სხვა. მესიის მიერ მოვლენილი ხსნა ყველასთვისაა. მოციქული ამბობს: „ ესე იგი თქვეთან ერთდ ვინუგეშო ერთიანი რწმენით, რომელიც თქვენიც არის დაჩემიც“ (პავლე, 2014, 77)

„რადგან ღმერთთან არ არსებობს მკერძოება“ (პავლ, 201, 80) ამ სიტყვებში ჩანს მისი რწმენა ქრისტიანული რელიგიის საყოველთაობის შესახებ. ას ამბობს, რომ ქრისტე არის „ღმერთი ყოველთა ზედა“ (პავლე, 2014, 47)

პავლე მოციქული ცდილობს დაგვარწმუნოს, რომ ღმერთი ყველას „თვისი საქმეების მიხედვით მიუზღავს“, რომ ქრისტიანული რელიგია მხოლოდ იუდეველებისთვის არ არის განკუთვნილი, ადამიანი ვერ გამართლდება ამ ნიშნით უფლის წინაშე.

არასოდეს არ უნდა გავზომოთ ადამიანის რწმენა იმით, თუ რამდენად გამოხატავს პიროვნება ამას, მთავარია რომ რწმენა ადამიანოს გულში იყოს და იცავდეს მის კანონებს.

შეიძლება ადამიანი იყოს წარმართი, მაგრამ არ სჩადიოდეს ისეთ საქციელებს რომლებიც გაუმართლებელია, შეიძლება არ ისმენდეს ქადაგებებს მაგრამ ზედმიწევნით იცავდეს რჯულის კანონებს. სწორედ ამ ყველაფრიდან გამომდინარე, უფლის წინაშე მართალია ის, ვინც იცავს ამ კანონებს და არა ის ვინც მხოლოდ ისმენს მათ.

ხშირია შემთხვევა, როდესაც ერთი ადამიანი განიკითხავს მეორეს რაღაც ცოდვის გამო, ამ დროს კი თავადაც სჩადის იგივეს. ამაზე პავლე ამბობს, რომ ასეთი ადამიანი ღვთის სამსჯავროს ვერ დააღწევს თავს და ამ ცოდვების გამო მოუწევს პასუხის გაცემა უფლის წინაშიე. მოციქულის სიტყვებით თუ ვიტყვით გამოვა, რომ ასეთი ადამიანი რჯულის მსმენელია და არა შემსრულებელი. სწორედ ასეთი ადამიანები შეურაცხყოფენ უფალს თავიანთი რჯულით.

უფალი ერთია და ის ყველასია. წარმართებს „რჯულის საქმე გულბში უწერიათ, რასაც მოწმობს მათი სინდისი და აზრები, ხან ბრალს რომ სდებენ ერთიმეორეს და ხან ამართლებენ“. (პავლე, 2014, 80). ღმერთი განიკითხავს თითოეული ადამიანის ზრახვებს და არავინ დარჩება დაუსჯელი უფლის წინაშე.

რწმენა და რჯული ერთმანეთთანაა დაკავშირებული, თუმცა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი მაინც რწმენაა რადგან მას მხოლოდ ღმერთი ხედავს. სწორედ ამას ქადაგებდა პავლე და ამიტომ იბრძოდა წინადაცვეთის რიტუალის შეცვლისთვის. ეს იყო მხოლოდ გარეგნული ნიშანი, რომელიც არ იწვევდა ადამიანში არსებით ცვლილებას. მისი აზრით ეს იყო ნათლობის წინასახე და მეტაფორა. მაგრამ რა საჭირო იყო ეს მეტაფორა, როცა მთვარია „გულის წინადაცეთა“, წინადაცვეთა ცოდვებისგან.

თვისი ქადაგებებით და დიდი შრომის შედეგად პავლემ მოახერხა და შეცვალა ეს დამოკიდებულება როგორც კულტურულად ასევე მნიშვნელობითაც.

პავლე მოიაზრებდა ქრისტიანობას, როგორც საყველთაო რელიგიას, ქრისტეს, როგორც თითოეული ადამიანის მხსნელს და ის იქცა ქრისტეს რჯულის ერთ-ერთ ყველაზე ძლიერ დამცველად და გამავრცელებლად.

პავლე მოციქულის ნაწარმოები წერილია რომაელთა მიმართ, რომელშიც აშკარად გამოიკვეთება მისი უნივერსალური დამოკიდებულება ქრისტიანული სარწმუნოებისადმი. საკვირველია ადამიანს, რომელიც აქამდე მწვალებელი იყო, ქრისტიანებს დევნიდა, სურს დაამკვიდროს ისეთი კანონები, რომლებიც მიმართული იქნება ყველა ადამიანისთვის, განურჩევლად რასისა. ის აქამდე არსებულ წესებსა და კანონებს მიუღებლად არ მიიჩნევს თუმცა, იგი თამამად და მკაფიოდ გადმოგვცემს აზრებს და ცდილობს თავისი განსხვავებული შეხედულებების წარმოჩენას.

უნივერსალიზმია, როდესაც პავლე მოციქული წინადაცვეთილობას ფორმალობად მიიჩნევს და ფიქრობს, რომ მას არანაირი კავშირი არ აქვს რწმენასთან, რადგან მას უნახავს წინადაცვეთელი ადამიანები, რომლებიც უფრო მორწმუნენი, ღვთის მოშიშნი იყვნენ ვიდრე წინადაცვეთილნი. აბრაამი ბუნებით წინადაცვეთელი იყო, თავისი რწმენით კი ბევრად უფრო მაღლა იდგა ვიდრე წინადაცვეთილნი, სწორედ ამიტომ ღმერთმა მას რწმენა ჩაუთვალა სიმართლედ და იგი ერის მამად აქცია. ასი წლის ასაკში წინადაცვეთელ, რწმენით აღსავსე აბრაამს უფალმა მემკვიდრე აჩუქა, ეს მან დაიმსახურა, რადგან ერთი წამითაც არ შეუტანია ეჭვი ქრისტეში. ზემოთ აღნიშნული მაგალითით ამყარებს პავლე მოციქული თავის ფიქრებს წინადაცვეთილობასთან დაკავშირებით, ამყარებს ვარაუდს ამ რიტუალის ფორმალობაზე. ქრისტემ ხომ სწორედ, აბრაამის შთამომავლები გამოარჩია სხვათაგან, იუდეველების ანუ ებრაელების მამად ღმერთი გამოაცხადა და ფიქრობს, რომ სწორედ მათ მოეთხოვებოდათ მეტი და შემდეგ სხვა დანარჩენს.

პავლეს უნივერსალიზმი არაერთ მონაკვეთში გამოიხატება. „რჯული მეფობს ადამიანზე, ვიდრე ის ცოცხალია?“ (პავლე მოციქული „ეპისტოლე რომაელთა მიმართ“ 2017, 87) ამ მოსაზრების ახსნისას იგი ამბობს, რომ თუ კი ქალი ქმრის გარდაცვალების შემდეგ გახდება სხვა მამაკაცის ეს ცოდვად და მრუშობად არ ჩაეთვლება, ხოლო თუ იგი ქმრის სიცოცხლეშივე მიუძღვნის საკუთარ თავს სხვას მაშინ, მრუში ეწოდება. უნივერსალიზმია ის, რომ იგი რწმენით აღსავსე სამყაროში მოგზაურობს, რომელშიც ყოფნა და ამ ყველაფრის უპირატესობების დანახვა

2

მხოლოდ გონებით არის შესაძლებელი. პავლეს რწმენის სამყარო შეიძლება შევადაროთ პლატონის იდეურ სამყაროს, ორივე მათგანში მოგზაურობა მხოლოდ შორსმჭვრეტელ, გონების ადამიანს შეუძლია, რომელიც ყველა მოკვდავს როდი ხვდა წილად.

სიახლეები, რომლებიც პავლემ შემოიტანა, ქრისტიანული რელიგიის აღორძინებად შეიძლება ჩავთვალოთ. თუ კი აქამდე თვლიდნენ, რომ ღმერთი მხოლოდ იუდეველებისთვისა და ბერძნებისთვის იყო, პავლე ამ შეხედულებას უარყოფს და ამბობს, რომ ღმერთთან არ არის მიკერძოება, იგი ერთია და ყველასთვის ერთნაირი: „განა ღმერთი მარტო იუდეველთა ღმერთია, განა წარმართებისაც არა? დიახ, წარმართებისაც არის.“ (პავლე მოციქული „ეპისტოლე რომაელთა მიმართ“ 2017, 82) უფალი ყველას ერთნაირად განსჯის არ აქვს მნიშვნელობა იგი იუდეველია, ბერძენი, წარმართი, წინადაცვეთილი თუ წინადაუცვეთელი, თუ კი შენი გული წრფელი, სიყვარულით აღსავსეა მაშინ შენთან არს ღმერთი.

რჯული, ფარგლები, რომელშიც გვამყოფებს ღმერთი, მას ხომ რწმენისკენ მივყავართ. თითოეულ ჩვენგას საკუთარი რჯული გაგვაჩნია, რწმენა კი გვაძლევს საშუალებას განმტკიცებისთვის. რჯულისამებრ გამომდინარეობს წინადაცვეთილობის რიტუალიც და უფალი რადგან ერთია ამართლებს

წინადაცვეთილებს რწმენის გამო, წინადაუცვეთილებს კი რწმენით, რადგან როგორც
აღვნიშნე წინადაცვეთილებს თითქოს უკვე მოხდილი აქვთ ყველანაირი
ვალდებულება უფლის წინ, რადგან უკვე წინადაცვეთილები არიან, თუმცა შესაძლოა
წინადაუცვეთლებს იმდენად წრფელი, სუფთა გული ჰქონდეთ, რომ მათი რწმენა
უფრო ამაღლებული იყოს, ვიდრე წინადაცვეთილებისა. რჯულში ხომ იგი, სწორედ,
იმ ადათ-წესებს, კანონებს გულისხმობს, რომლებიც დაუტოვა მოსემ, თუმცა
არანაირი მნიშვნელობა არა აქვს ამ კანონებისა და ტრადიციების აღსრულებას თუ კი
გული რწმენით არ არის აღსავსე. რწმენა უფლისა აი, რა არის მთავარი ყველა
ადამიანისთვის, რადგან სწორედ რწმენით მართლდება კაცი, ისევე როგორც
გამართლდა აბრაამი.

პავლე მოციქულის მიზანი ნაწარმოების დასაწყისშივე გამოიკვეთა. მას სურდა
ისეთი კანონების, ადათ-წესების დამკვიდრება, რომლებიც მისაღები იქნებოდა

3

არამარტო რომაელთათვის, არამედ ყველა სხვა ეროვნების ადამიანისთვის. იგი
თავის მოძღვრებას მიიჩნევს ჭეშმარიტებისკენ სავალ ბილიკად, სწორედ ამიტომ
თვლის, რომ თავისი რჯულის მიმდევარი უნდა იყოს ყველა ჭეშმარიტი ქრისტიანი.

